

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської обласної державної адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка
Кафедра медико-біологічних основ фізичного виховання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар

31.08. 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ З ОСНОВАМИ СПОРТИВНОЇ
МОРФОЛОГІЇ**

рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*

галузь знань - *01 Освіта / Педагогіка*

спеціальність - *014 Середня освіта (Фізична культура)*

освітньо-професійна програма - *Середня освіта (Фізична культура)*

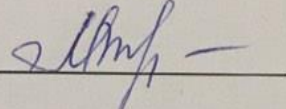
Довгань О.М. Анатомія людини з основними спортивною морфологією: робоча програма для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)
О.М. Довгань. – Кременець, 2017. – 19с.

Розробник:

Довгань О.М. – завідувач кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання, кандидат педагогічних наук, професор.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання.

Протокол №1 від 31 серпня 2017 року.

Завідувач кафедри О.М. Довгань

1. ВСТУП

Навчальна дисципліна «Анатомія людини з основами спортивної морфології» є нормативною дисципліною циклу професійної підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем освітньо-професійної програми Середня освіта (Фізична культура).

Навчальна дисципліна «Анатомія людини з основами спортивної морфології» спрямована на вивчення будови організму відповідно до його функцій. Функціональна анатомія, яка склалася як спеціальна галузь медико-біологічного забезпечення фізичного виховання і спорту, на сьогодні відіграє важливу роль у вирішенні завдань зазначених Доктриною розвитку фізичної культури і спорту в Україні.

Ключові слова: функціональна анатомія, людина, спорт, фізичні навантаження, системи організму, закономірності навчального процесу, засоби навчання, міжпредметні зв'язки, технології навчання, організаційні форми навчання.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 8	Галузь знань 01 Освіта Спеціальність 014 Середня освіта (Фізична культура)	Нормативна	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 6	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Фізична культура)	1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин - 270		I та II -й	I та II -й
	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		30 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		Лабораторні	
		76 год.	14 год. -
		Самостійна робота	
	164 год.	244 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2/4 самостійної роботи студента – 3,8		Вид контролю денна форма навчання: 1-й сем. – диф. залік, 2-й сем. – екзамен; Заочна форма навч.: 1-й сем. – контрольні роботи, 2-й сем. – екзамен.	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44% до 56%

для заочної форми навчання – 10% до 90%

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – дати студентам знання про будову тіла людини з урахуванням його розвитку у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем, віковими та індивідуальними особливостями і тих змін, які відбуваються в ньому при дії фізичних навантажень.

Завдання:

1. Підготувати студентів до науково обґрунтованого проведення уроків фізичної культури з урахуванням морфологічних особливостей будови тіла.
2. Поглибити загально-біологічну і методичну підготовку майбутніх фахівців з фізичної культури.
3. Сформувати у студентів практичні навички визначення і оцінки будови тіла і фізичного розвитку дитини за морфологічними ознаками.
4. Навчити студентів використовувати морфологічні дані з метою спортивної орієнтації.
5. Підготувати студентів до вивчення інших дисциплін біологічного циклу.

Курс «Анатомія людини з основами спортивної морфології» спрямований на формування у студентів таких професійних **компетентностей**:

Загальні компетентності

- ЗК 3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу інформації на основі логічних аргументів та перевірених фактів;
- ЗК 4.** Знання і розуміння значення та змісту обраної професії; основних концепцій та базових понять у фізичній культурі і спорті, історії розвитку, основ гігієни праці;
- ЗК 5.** Здатність спілкуватися (першою) рідною мовою, правильно і логічно будувати своє усне й писемне мовлення;
- ЗК 7.** Здатність до самоосвіти і самовдосконалення, постійного підвищення особистого рівня кваліфікації;
- ЗК 8.** Здатність у процесі навчання та при самостійній підготовці до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, вміння використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- ЗК 9.** Здатність визначати і формулювати професійні завдання, приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК 10.** Здатність працювати в команді, виконувати роботу в групі під керівництвом лідера, мати навички, що демонструють здатність до врахування вимог трудової дисципліни і інтересів колективу;
- ЗК 12.** Здатність здійснювати аналіз й осмислення загальнонаукової та професійно орієнтованої літератури, у тому числі іноземної;
- ЗК 13.** Здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою.

Фахові компетентності

- ФК 1.** Здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичного виховання, медико-біологічних та психологічних основ і технологій розвитку

рухових умінь і навичок та фізичних якостей, санітарно-гігієнічних основ діяльності у сфері фізичної культури.

ФК 6. Здатність до аналізу, систематизації та оцінки педагогічного досвіду, здатність до розробки методики та технологій для розвитку рухових умінь і навичок та фізичних (рухових) якостей) на основі розуміння і застосування положень фізіології, морфології, біохімії, біомеханіки.

ФК 9. Здатність здійснювати профілактику травматизму, забезпечувати охорону життя і здоров'я дітей.

ФК 12. Здатність виховувати в учнів соціально-особистісні якості: цілеспрямованість, організованість, працьовитість, відповідальність, громадянськість, комунікативність.

ФК 13. Здатність оцінювати фізичні здібності і функціональний стан учнів, адекватно вибирати засоби і методи рухової діяльності для корекції стану учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

ФК 16. Здатність здійснювати реабілітаційні заходи з метою відновлення функцій організму, досягнення нормального рівня здоров'я, оптимального фізичного стану та кондиції осіб різного віку (зокрема учнів спеціальних медичних груп) з порушеннями різної нозології.

Програмові результати навчання

ПРН 1. Демонструє концептуальні наукові та практичні знання з фізіології, біомеханіки, морфології, психології, біохімії для розвитку фізичних (рухових) якостей, формування рухових умінь і навичок людей різних вікових груп, володіє засобами інтегрального гармонійного (розумового, духовного і фізичного) розвитку людини.

ПРН 2. Усвідомлює витоки і еволюцію формування теорії та методики фізичного виховання, медико-біологічні та психологічні основи і технологію фізичного виховання представників різних вікових груп, санітарно-гігієнічні основи діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

ПРН 5. Знає основні теоретичні положення в галузі фізичної культури.

ПРН 7. Знає правила профілактики травматизму та надання першої медичної допомоги; володіє основними методами захисту персоналу та населення від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих.

ПРН 8. Знає біологічні, соціальні, психологічні, духовні чинники, що обумовлюють значущість професії фахівця в галузі фізичного виховання.

ПРН 9. Знає основні закони природничо-наукових дисциплін, на відповідному рівні проводить дослідження, здійснює пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел, вчиться і оволодіває сучасними знаннями, застосовує методи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.

ПРН 19. Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з іноземної мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), спілкування з професійних питань усно та письмово

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Опорно-руховий апарат.

Тема 1. Анатомія як наука і предмет викладання у вищих навчальних закладах освіти фізкультурного профілю.

Історія розвитку анатомії. Значення будови тіла людини у фізичному вихованні і спорті. Анатомічна характеристика клітини, тканини, кістки. Орган, система органів, організм в цілому.

Тема 2. Кістки скелета.

Будова, функції кісток скелета. Осі і площини. Адаптаційні зміни кісткової системи у спортсменів і людей різного віку.

Тема 3. М'язова система. М'язи голови і шиї

М'яз як орган, класифікація і функції м'язів, м'язи голови і шиї.

Тема 4. М'язи грудної клітки і верхньої вільної кінцівки.

М'язи грудної клітки, діафрагма, верхньої вільної кінцівки: м'язи плеча, передпліччя, кисті. М'язи що забезпечують рухи верхньої вільної кінцівки.

Тема 5. М'язи тулуба, тазу і вільної нижньої кінцівки. М'язи що забезпечують рухи тулуба: згинання, розгинання, нахили тулуба в сторони, колові рухи тулуба; нижньої вільної кінцівки: згинання, розгинання, відведення, приведення стегна, гомілки, кисті.

Змістовий модуль 2 . Серцево-судинна і дихальна системи

Тема 6. Анатомічна будова серцево-судинної і лімфатичної систем.

Анатомічна будова серця, судин; рух крові по серцю. Анатомічна будова судин (артерії, артеріоли, капіляри, вени, венули). Анатомічна будова лімфатичної системи (лімфатичні судини, лімфатичні вузли, лімфа).

Тема 7. Анатомічна будова дихальної системи.

Анатомічна будова дихальної системи (будова і функції носоглотки, трахеї, бронхів, бронхіол, альвеол, система газообміну, голосоутворення).

Змістовий модуль 3. Нервова система

Тема 8. Вчення про нервову систему.

Загальна характеристика центральної нервової системи, будова головного і спинного мозку. Стовбур головного мозку. Провідні шляхи головного та спинного мозку. Функціональна анатомія периферійної нервової системи. Периферійні нерви.

Тема 9. Анатомічна будова автономної нервової системи.

Анатомічна будова автономної частини нервової системи.

Симпатична і парасимпатична частини.

Короткий огляд вегетативної іннервації органів.

Змістовий модуль 4. Спланхнологія. Органи чуттів.

Тема 10. Анатомічна будова органів травної системи

Анатомічна будова ротової порожнини, глотки, стравоходу, шлунку, тонкої і товстої кишок. Процес травлення. Залози травного тракту (печінка, підшлункова залоза, слинні залози, власні залози шлунка і кишечника). Загальні поняття про ендокринні залози, функції, гормони: щитоподібної, прищитоподібної, надниркових, загруднинної, статевих залоз та гіпофізу.

Тема 11. Анатомічна будова органів сечо-статевої системи.

Макро і мікроскопічна будова, функції нирки. Анатомічна будова чоловічої статевої системи. Анатомічна будова жіночої статевої системи.

Тема 12. Анатомічна будова органів чуття.

Анатомічна будова, функції органів чуття: ока, вуха, шкіри, нюху, смаку.

Змістовий модуль 5. Морфологічні особливості фізичного розвитку та генетичні аспекти спортивної орієнтації.

Тема 13. Спортивна морфологія

Антропометричні вимірювання поздовжніх, поперечних та обводних розмірів тіла. Методи оцінки постави і пропорцій тіла людини.

Тема 14. Адаптація систем організму до фізичних навантажень

Морфо-функціональні зміни в опорно-руховому апараті, серцево-судинній, дихальній, нервовій, травній та ін.. системах під впливом фізичних навантажень.

Тема 15. Основи вікової морфології.

Предмет, методи вікової морфології, її завдання та зв'язок з іншими предметами. Основні закономірності росту і розвитку організму. Вікова періодизація. Паспортний і біологічний вік. Статеве дозрівання і його морфо-функціональна характеристика. Зміни рухових якостей у процесі онтогенезу.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	лаб	с.р.		л	лаб	с.р.
1	2	3	5	6	7	8	10	11
Модуль 1.								
Змістовий модуль 1. Опорно-руховий апарат								
Тема 1. Предмет, мета і завдання функціональної анатомії. Історія розвитку анатомії. Значення будови тіла людини у фізичному вихованні і спорті. Анатомічна характеристика	14	2	2	10	14	1	1	12

клітини, тканини, кістки. Орган, система органів, організм в цілому.								
Тема 2. Будова, функції кісток, зміни кісткової системи Будова, функції кісток скелета. Осі і площини. Адаптаційні зміни кісткової системи у спортсменів.	14	2	4	8	14	2	2	10
Тема 3. Кістки скелета. Будова, функції кісток скелета. Осі і площини Кістки скелета їх з'єднання. Адаптаційні зміни кісткової системи у спортсменів. .	14	2	4	8	14	1	2	11
Тема 4. Кістки скелета Кістки черепа, хребетного стовпа, грудної клітки, тазу, верхньої та нижньої вільної кінцівок, їх з'єднання.	14	2	4	8	12			12
Тема 5. М'язова система. М'язи плечового пояса, вільної верхньої кінцівки, м'язи, що забезпечують рухи плечового пояса, вільної верхньої кінцівки	14	2	4	8	10			10
Тема 6. М'язова система М'язи тулуба. Діафрагма. Утворення стінок черевної порожнини, М'язи, що забезпечують рухи тулуба	12	2	2	8	10			10
Тема 7. М'язова система М'язи тазу і вільної нижньої кінцівки. М'язи, що забезпечують рухи тазу і вільної нижньої кінцівки.	8		2	6	14		1	13
Тема 8-9. М'язова система Форма статури. Вікові особливості рельєфу тіла людини. Статеві відмінності рельєфу тіла людини. Перебудова м'язів під впливом статичних і динамічних навантажень	11	1	2	8	12			12
Тема 10-11-12.	10		2	8	12			12

М'язова система Анатомічний аналіз положень тіла людини. Анатомічна характеристика положень тіла. Анатомічна характеристика циклічних рухів								
Разом за змістовим модулем 1	111	13	26	72	112	4	6	102
Змістовний модуль 2. серцево-судинна і дихальна система								
Тема 13-14 <i>Анатомічна будова серцево-судинної системи</i> . Будова і топографія серця, основні відмінності серця спортсмена, судини малого і великого кіл кровообігу	16	2	4	10	10			10
Тема 15 <i>Анатомічна будова дихальної системи.</i> Будова органів дихання: Носова порожнина. Гортань. Трахея. Бронхи. Легені.	14		6	8	12	1	1	10
Разом за змістовим модулем 2	30	2	10	18	22	1	1	20
Змістовний модуль 3. Нервова система								
Тема 16-17-18 <i>Анатомія нервової системи.</i> Будова і функції спинного мозку. Будова і функції головного мозку. Судини головного мозку. Провідні шляхи головного і спинного мозку. Черепні нерви. Спинномозкові нерви..	18	2	6	10	12	1	1	10
Тема 19 <i>Анатомічна будова автономної нервової системи.</i> Анатомічна будова автономної частини нервової системи. Симпатична і парасимпатична частини. Короткий огляд вегетативної іннервації органів.	13	1	4	8	8			8
Разом за змістовим модулем 3	31	3	10	18	20	1	1	18
Змістовний модуль 4. Спланхнологія. Органи чуттів								
Тема 20-21. <i>Анатомія травної системи.</i> Ротова порожнина. Залози травної системи. Глотка. Стравохід.. Шлунок. Тонка і товста кишка.	14	2	6	6	14	1	1	12
Тема 22. <i>Анатомія сечо-статевої</i>	13	1	4	8	12			12

системи. Макро і мікроскопічна будова нирки. Чоловіча статева система. Жіноча статева система. Біодинаміка внутрішніх органів під час руху людини.								
Тема 23-24. Анатомія залоз внутрішньої секреції. Ендокринні залози Щитоподібна при щитоподібна. Надниркові. Загруднинна, статеві залози, гіпофіз	14	2	4	8	14	1	1	12
Тема 25-26. Анатомія органів чуття Будова ока. вуха, шкіри, нюху, смаку	13	1	4	8	14	1	1	12
Разом за змістовим модулем 4	54	6	18	30	54	3	3	48
Змістовий модуль 5. Морфологічні особливості фізичного розвитку та генетичні аспекти спортивної орієнтації								
Тема 27-28-29. Спортивна морфологія Антропометричні вимірювання поздовжніх, поперечних та обводних розмірів тіла. Методи оцінки постави і пропорцій тіла людини.	16	2	4	10	20	1	1	18
Тема 30-31-32. Адаптація систем організму до фізичних навантажень Морфо-функціональні зміни в опорно-руховому апараті, серцево-судинній, дихальній, нервовій, травній та	16	2	4	10	20	1	1	18
Тема 33-34-35-36. Основи вікової морфології. Предмет, методи вікової морфології, її завдання та зв'язок з іншими предметами. Основні закономірності росту і розвитку організму. Вікова періодизація. Паспортний і біологічний вік. Статеве дозрівання і його морфо-функціональна характеристика. Зміни рухових якостей у процесі онтогенезу.	12	2	4	6	22	1	1	20
Разом за змістовим модулем 5	44	6	12	26	62	3	3	56
Усього годин	270	30	76	164	270	12	14	244

6. Теми лабораторних робіт

№ з/п	Назва теми	К-сть
-------	------------	-------

		ГОДИН
1- семестр		
1.	Предмет, мета і завдання функціональної анатомії. Історія розвитку анатомії. Значення будови тіла людини у фізичному вихованні і спорті. Анатомічна характеристика клітини, тканини, кістки. Орган, система органів, організм в цілому.	2
2.	Будова, функції, з'єднання кісток Будова, функції кісток скелета. Осі і площини. Адаптаційні зміни кісткової системи у спортсменів.	2
3.	Кістки скелета Кістки черепа, хребетного стовпа, грудної клітки, плечового пояса, нижньої та верхньої кінцівок Та їх з'єднання	2
4	М'язова система. Будова, функції, класифікація м'язів, м'язи голови, шиї, м'язи, що забезпечують рухи голови	2
5.	М'язова система. М'язи плечового пояса, вільної верхньої кінцівки, м'язи, що забезпечують рухи плечового пояса, вільної верхньої кінцівки	2
6.	М'язова система. М'язи тулуба. Діафрагма. Утворення стінок черевної порожнини. М'язи, що забезпечують рухи тулуба	2
7.	М'язова система. М'язи тазу і вільної нижньої кінцівки. М'язи, що забезпечують рухи тазу і вільної нижньої кінцівки.	2
8-9.	М'язова система. .Форма статури. Вікові особливості рельєфу тіла людини. Статеві відмінності рельєфу тіла людини. Перебудова м'язів під впливом статичних і динамічних навантажень	4
10 -11 -12.	М'язова система. Анатомічний аналіз положень тіла людини. Анатомічна характеристика положень тіла. Анатомічна характеристика циклічних рухів.	6
2 семестр		
13.	Анатомічний аналіз рухів. Види і режими роботи м'язів. Синергізм і антагонізм м'язів. Види роботи м'язів, робота на подолання	2
14-15.	Загальні поняття рельєфної анатомії Основні форми статури, рельєфні особливості і статеві відмінності частин тіла людини , їх зміни відповідно до віку.	4
16-17.	Анатомічна будова серцево-судинної системи Будова і топографія серця, основні відмінності серця спортсмена, судини малого і великого кіл кровообігу	4
18.	Анатомічна будова дихальної системи. Будова органів дихання: Носова порожнина. Гортань. Трахея. Бронхи. Легені	2
19	Анатомічна будова лімфатичної та імунної систем Лімфатичні судини, лімфа. Лімфатичні вузли, протоки частин тіла	2
20-21- 22	Анатомія нервової системи. Будова і функції спинного мозку. Будова і функції головного мозку. Судини головного мозку. Провідні шляхи головного і спинного мозку.	4 2

	Черепні нерви. Спинномозкові нерви.	
23.	Анатомічна будова автономної нервової системи. Анатомічна будова автономної частини нервової системи. Симпатична і парасимпатична частини. Короткий огляд вегетативної іннервації органів.	2
24-25.	Анатомія травної системи. Ротова порожнина. Залози травної системи. Глотка. Стравохід.. Шлунок. Тонка і товста кишки.	4
26.	Анатомія сечо-статевої системи. Макро і мікроскопічна будова нирки. Чоловіча статева система. Жіноча статева система. Біодинаміка внутрішніх органів під час руху людини.	2
27-28	Анатомія залоз внутрішньої секреції. Ендокринні залози Щитоподібна при щитоподібна. Надниркові. Загруднинна, статеві залози, гіпофіз	4
29-30.	Анатомія органів чуття Будова ока. вуха, шкіри, нюху, смаку	4
31-32	Спортивна морфологія Антропометричні вимірювання поздовжніх, поперечних та обводних розмірів тіла. Методи оцінки постави і пропорцій тіла людини.	4
33-34.	Адаптація систем організму до фізичних навантажень Морфо-функціональні зміни в опорно-руховому апараті, серцево-судинній, дихальній, нервовій, травній та ін.. системах під впливом фізичних навантажень.	4
35-36.	Основи вікової морфології. Предмет, методи вікової морфології, її завдання та зв'язок з іншими предметами. Основні закономірності росту і розвитку організму. Вікова періодизація. Паспортний і біологічний вік. Статеве дозрівання і його морфо-функціональна характеристика. Зміни рухових якостей у процесі онтогенезу.	4

Модуль 2.

Змістовний модуль 6

7. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання досягнень

№ з/п	Теми, назва	Д.ф.н.	З.ф.н
1.	Поняття про клітину, тканину, орган, систему органів, організм в цілому	6	10
2.	Визначення характеру рухів у суглобах та положення органа в просторі за допомогою вісей і площин.	6	10
3.	Анатомічний аналіз рухів. Види і режими роботи м'язів.	6	10
4.	Топографія поверхневих м'язів грудної клітки і верхньої вільної кінцівки.	6	10
5.	Комплекси фізичних вправ дихальної гімнастики.	6	11
6.	Топографія роботи м'язів під час вису і опори.	7	10
7.	Топографія роботи м'язів живота під час згинання і розгинання тулуба.	7	10
8.	Топографія роботи м'язів стегна під час стрибків.	7	10
9.	Топографія роботи м'язів нижньої кінцівки під час ходьби і бігу.	7	10
10.	Анатомічна характеристика «спортивного серця»	7	10
11.	Анатомічна характеристика впливу бігу на 100 і 1000 м на дихальну систему	6	10
12.	Єдність симпатичної і парасимпатичної частин АНС	6	10

13.	Короткий огляд вегетативної інервації органів.	6	10
14.	Зміни у внутрішніх органів під час руху людини.	6	10
15.	Осі та площини – характеристика і значення	6	10
16.	Залози внутрішньої секреції	6	10
17.	Складання антропометричної картки.	6	11
18.	Антропометричні вимірювання розмірів тіла.	6	10
19.	Постава, методи її визначення	7	10
20.	Анатомічна характеристика змін у ССС і дихальній системах під час статичних і динамічних навантажень	7	11
21.	Характеристика антропометричного критерію оцінки фізичного здоров'я	7	11
Усього годин		164	244

8. Індивідуальні навчально-дослідні завдання та критерії їх оцінювання

№ з/п	Назва теми
1.	Схематично відобразити початкове положення тіла під час метання списа
2.	Схематично відобразити оболонки шлунка
3.	Схематично відобразити будову клітини
4.	Схематично відобразити схему скорочення функціональних груп м'язів при різних видах положення тіла стоячи: антропометричне, у спокої, напружене
5.	Схематично відобразити опору лежачи в упорі.
6.	Схематично відобразити вис на прямих руках
7.	Схематично відобразити опору на паралельних брусах
8.	Схематично відобразити види постави тіла.
9.	Схематично відобразити стадії сколіозу
10.	Схематично відобразити стадії плоскоступості
11.	Схематично відобразити рух крові по серцю
12.	Схематично відобразити будову м'яза
13.	Схематично відобразити розгалуження бронхів
14.	Схематично відобразити проекцію легень
15.	Вести анатомічний словник
16.	Вести лабораторні роботи

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді реферату обсягом до 10 арк.
2. ІНДЗ подається викладачу не пізніше ніж за 2 тижні до підсумкового контролю або завершення семестру.
3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (семінарському, практичному) на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання шляхом усного звіту студента про виконану роботу (до 5-ти хв.).

4. Оцінка за ІНДЗ враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу. Максимальна кількість балів – 5.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння студентом навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність студента диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного і творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

1 балів – студент уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами та фактами, розглядати виявлені закономірності, робити самостійні висновки; загалом належною мірою контролює власну учбову діяльність;

2 балів – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатен використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали;

3 балів – студент самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну щодо власної;

4 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ;

5 балів – студент вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал у будь-якій формі; активно розвиває свої обдарування та нахили; вільно висловлює перспективи у відповідній сфері досліджень.

9. Методи навчання

1. Самостійна робота студентів:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій практичних, тощо);
- виконання лабораторних занять протягом семестру;
- ведення анатомічного словника;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни;
- підготовка і виконання індивідуальних завдань, передбачених програмою;
- підготовка до усіх видів контролю (залік, екзамен);

2. Словесні методи: лекція, обговорення, бесіда.

3. Наочні методи: демонстрація слайдів, презентації, робота з муляжами, таблицями, анатомічними препаратами, атласами.

4. Використання графічного методу – замальовки з анатомічних препаратів, атласів.

10. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення лабораторних занять

1. Опитування.
2. Перевірка завдань для самостійної роботи, робота зі словником, анатомічними препаратами, атласами.
3. Перевірка матеріалів самопідготовки.

11. Розподіл балів, які отримують студенти 1 семестр

Модуль 1											Підсумковий тест	Сума балів
50												
Змістовний модуль 1 (1-й семестр)												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8-9	T-10	T-11	T-12		
5	5	5	5	5	5	5	5	3	3	4	50	100

Максимальна сума балів, яку може набрати студент – 100 балів (залік)

2 семестр

Модуль 1											ІНДЗ	ПТ	СБ
50													
ЗМ 2		ЗМ 3		ЗМ 4				ЗМ 5					
T13-14	T15	T16-17-18	T19	T20-21	T22	T23-24	T25-26	T27-28-29	T30-31-32	T33-34-35			
4	3	4	3	4	4	4	4	5	5	5	5	50	100

Максимальна сума балів, яку може набрати студент – 100 балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ НА СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

1-2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, вміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими

неточностями. Студент виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): студент виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–89): студент виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75–81): студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67–74): студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–66): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання у практичних ситуаціях.

Оцінка FХ «2» (35-59) (з можливістю повторного складання): студент не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка F «2» («незадовільно») (0–34) (з обов'язковим повторним курсом): не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосування знань у практичних ситуаціях.

12. Методичне забезпечення

Анатомічні атласи, таблиці, муляжі, препарати, мультимедійне забезпечення,

13. Рекомендована література

Базова

1. Довгань О.М. Методичні вказівки до лабораторних занять з курсу анатомія людини з основами спортивної морфології для студентів факультету фізичного виховання і біології. Кременець. 2017. 287 с.
2. Круцевич Т. Ю., Воробйов М. І., Безверхня Г. В. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: навч. посібник Київ: Олімпійська література, 2011. 224 с.
3. Людина: навчальний посібник з анатомії та фізіології для студентів вищих академічних закладів освіти III-IV рівнів акредитації / за ред. Ервіна Главацька Вид. «Бак», Львів : 2003. 240 с.
4. Федонюк Я.І.Мицкан., Б.М., Попель С.Л. та інші Функціональна анатомія: підр. Для студентів навчальних закладів з фізичного виховання і спорту III-IV рівнів акредитації. Тернопіль : навч. кн. Богдан, 2007. 552 с.
5. Чижик В.В., Дудник О.К. Методи досліджень у фізичному вихованні: навч. посібник для студ., Біла Церква : 2013. 241 с.

Допоміжна

1. Грушко В. С. Основи здорового способу життя : навч. посібник з курсу «Валеологія». Тернопіль : ТДПУ, 1999. 368 с.
2. Завацький В. І. Фізіологічна характеристика розвитку організму школярів: Монографія. Луцьк : Надстир'я, 1994. 152 с.
3. Основи медичних знань та долікарської допомоги: підручник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. /Федонюк Я.І. Грушко В.С, Довгань О.М та ін, Тернопіль: Укрмедкнига. 2013. 241 с.
4. Чижик В.В., Спортивна фізіологія: навч. посібник для студентів. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2011. 256 с.
5. Чижик В.В. Спортивна фізіологія: навч. посібник для студентів. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2011. 256 с.
6. Чижик В.В., Запорожець О.П, Спортивна морфологія: навч. посібник. для студентів, Луцьк : ПВД «Твердиня», 2009. 208 с.

Інформаційні ресурси

1. Курс лекцій з анатомії людини з основами спортивної морфології., Кременець . 2016 р. (електронний варіант).
2. Методичні вказівки до лабораторних занять з курсу анатомія людини з основами спортивної морфології для студентів факультету фізичного виховання Кременець. 2017. 287 с.
3. Інтернет забезпечення. Презентації, лекції, атласи.